

Curtea Supremă de Justiție**D E C I Z I E**

10 decembrie 2013

mun.Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte - Constantin Gurschi,

Judecători - Elena Covalenco, Andrei Harghel, Ion Corolevschi, Ion Vîlcov,

a judecat în ședință publică recursurile ordinare declarate împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 aprilie 2013 de procurorul în procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Bolduratu Vasile, de avocatul Panțîru Victor în numele părții vătămate Mătăsaru Anatolie și partea vătămată, și de avocatul Conțescu Mihail în numele inculpaților

Floreac Ghenadie Alexei, născut la 05 ianuarie 1975 în s.Lazo, r-nul Drochia, domiciliat în mun.Bălți, bd.Ștefan cel Mare 5, ap.21,

Chirtoacă Viorel Petru, născut la 19 septembrie 1974 în s.Bălănești, r-nul Nisporeni, domiciliat în mun.Chișinău, str.Salcîmilor 22/3, ap.86
și

Mocanu Alexandru Valeriu, născut la 24 februarie 1986 în s.Romanovca, r-nul Ungheni, domiciliat în mun.Chișinău, str.M.Drăgan 26/2,,a”, ap.306.

Termenul examinării cauzei în:

prima instanță de la 18.12.2009 pînă la 04.05.2011;

instanța de apel de la 19.07.2011 pînă la 27.10.2011
și de la 29.01.2013 pînă la 08.04.2013;

instanța de recurs de la 31.05.2012 pînă la 18.12.2012 și de la 17.07.2013 pînă la 10.12.2013.

Procedura de citare legal îndeplinită.

S-au prezentat: inculpații Gh.Floreac, V.Chirtoacă, A.Mocanu și partea vătămată A.Mătăsaru.

Procurorul S.Crijanovschi și partea vătămată au susținut recursurile sale, al avocatului V.Panțîru în numele părții vătămate A.Mătăsaru și al părții vătămate, solicitînd admiterea lor în sensul declarat, și respingerea recursului avocatului M.Conțescu în numele inculpaților, ca fiind nefondat.

Avocatul A.Valah și inculpații Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu au susținut recursul declarat de avocatul M.Conțescu în numele acestora, solicitînd admiterea lui în sensul declarat și respingerea recursurilor procurorului, al avocatului V.Panțîru în numele părții vătămate A.Mătăsaru și al părții vătămate, ca fiind neîntemeiate.

Colegiul penal lărgit asupra recursurilor,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun.Chișinău din 04 mai 2011 au fost condamnați:

- **Floreac Ghenadie** în baza art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal la 3 ani închisoare cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții în cadrul MAI pe un termen de 1 an, iar în temeiul art.90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii pe un termen de probă de 1 an;

- **Chirtoacă Viorel** și **Mocanu Alexandru** în baza art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal la câte 2 ani închisoare, fiecare, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții în cadrul MAI pe un termen de câte 1 an, fiecare, iar în temeiul art.90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii pe un termen de probă de câte 1 an, fiecare.

Acțiunea civilă a fost admisă în principiu, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

2. Potrivit sentinței s-a constatat că Floreac Ghenadie, Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru, la 08 aprilie 2009, fiind persoane cu funcție de răspundere, în virtutea prevederilor art.123 Cod penal, îndeplinind obligațiunile funcționale au încălcat grav cerințele art.3 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art.24 alin.(2) din Constituția R.Moldova, art.1, art.2 pct.2), 4), art.12 pct.1), art.14, art.15 al Legii nr.416- XII din 18.12.1990 Cu privire la poliție - obligațiuni funcționale, care îi obligau să-și desfășoare activitatea pe baza respectării stricte a legilor, să protejeze viața, sănătatea și libertățile cetățenilor, interesele societății și ale statului de atentate criminale și de alte atacuri nelegitime; să prevină și să curme crimele și alte infracțiuni, să mențină ordinea publică și să asigure securitatea publică; să ia măsuri pentru apărarea vieții, sănătății, onoarei, demnității cetățenilor; să comunice despre aplicarea forței fizice șefului său direct, să nu supună pe nimeni la torturi; să poarte responsabilitatea personală pentru realizarea întocmai a atribuțiilor de serviciu, să răspundă de respectarea principiilor ce guvernează conduita polițistului, a legislației în domeniul drepturilor omului, a legislației procesual-penale, alte acte normative ce reglementează activitatea de serviciu, însă în loc de aceasta, Floreac Ghenadie acționînd cu titlu oficial ca persoană ce reprezintă Ministerul Afacerilor Interne, în coparticipație cu colegii săi de serviciu - Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru, intenționat au comis excesul de putere, în următoarele împrejurări:

La 08 aprilie 2009, Floreac Ghenadie, fiind în serviciu și îndeplinind obligațiunile funcționale, a primit indicația de la superiori, ca împreună cu colegii săi de serviciu Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru să-l prezinte în incinta CGP mun.Chișinău pe cet.Mătăsaru Anatolie.

Cu toate că Floreac Ghenadie era inclus în grupul de urmărire penală pe cauza penală ce ține de manifestările în masă din 07-08 aprilie 2009 din mun.Chișinău, acesta, contrar prevederilor art.199 și art.235-242 Cod de procedură penală, nu a întocmit o citație sau o ordonanță de aducere silită pe numele lui Mătăsaru Anatolie, dar s-a deplasat împreună cu colegii săi de serviciu Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru la domiciliul acestuia.

În jurul orei 09.30 a aceleeași zile, Floreac Ghenadie împreună cu Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru, toți trei fiind în haine civile, aflîndu-se în curtea casei nr.64,,B” din șos.Hîncești, mun.Chișinău, s-au apropiat de cet.Mătăsaru Anatolie și prezentîndu-se, i-au solicitat să-i urmeze în CGP mun.Chișinău. Primind refuzul acestuia, Floreac Ghenadie, susținut de Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru, urmărind scopul înfrîngerii rezistenței fizice a acestuia, l-au doborât la pămînt pe ultimul. În continuare, Floreac Ghenadie, depășindu-și în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, neavînd nici o justificare de aplicare a violenței, acționînd intenționat în vederea cauzării unei dureri și suferințe fizice, s-a urcat deasupra lui Mătăsaru Anatolie și i-a aplicat circa 6-8 lovituri cu pumnul în față.

Aderînd la acțiunile superiorului, Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru i-au aplicat și ei lui Mătăsaru Anatolie fiecare cîte 3-4 lovituri cu picioarele în regiunea picioarelor și coastelor, apoi, în jurul orei 10.00, l-au urcat pe acesta în automobil pentru a-l prezenta în CGP mun.Chișinău. În timpul escortării lui Mătăsaru Anatolie, deși ultimul deja era imobilizat și nu mai opunea rezistență, aceștia, iarăși nejustificat au aplicat forța fizică, Floreac Ghenadie aplicîndu-i părții vătămate circa 10 lovituri cu pumnul în regiunea capului, iar Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru - cîte 5-6 lovituri, fiecare, cu pumnul în regiunea coastelor și mîinilor.

În urma acțiunilor violente ale lui Floreac Ghenadie, Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru, conform raportului de expertiză medico-legală nr.2667 din 15.10.2009, lui Mătăsaru Anatolie i-au fost provocate vătămări corporale ușoare cu dereglarea sănătății de scurtă durată exprimate prin traumatism cranio-cerebral închis, comoție cerebrală, excoriații pe partea piloasă a capului, echimoze cu edem și excoriație pe nas, echimoze pe membrele superioare și inferioare, astfel fiind știrbită imaginea organelor de drept în fața societății, fapt care în cumul a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice, precum și drepturilor, intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de acuzatorul de stat, avocatul M.Conțescu în numele inculpaților Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu, care au solicitat:

- procurorul, casarea parțială a acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpații să fie recunoscuți vinovați și condamnați în baza art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal la 3 ani închisoare, fiecare, în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în organele MAI pe un termen de 3 ani, fiecare, invocînd blîndețea pedepsei, motivînd că prima instanță, la stabilirea acesteia, nu a luat în considerație că prin infracțiunea comisă inculpații au cauzat prejudiciu nu doar părții vătămate, dar au compromis statutul de funcționar al statului, au știrbit imaginea de colaborator al poliției, lăsînd o amprentă negativă în rîndul populației, prin ce au diminuat încrederea populației în organele de drept ale statului, iar suspendarea condiționată a pedepsei nu-și va atinge efectul produs de lege;

- avocatul M.Conțescu în numele inculpaților, casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărîri de încetare a procesului penal în privința acestora, în baza art.275 pct.9), 332 alin.(1), 391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, pentru existența circumstanțelor ce condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală și tragerea la răspundere penală sau a unei hotărîri de achitare a inculpaților pentru lipsa în acțiunile lor a elementelor infracțiunii imputate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 octombrie 2011, au fost admise apelurile procurorului și al avocatului M.Conțescu în numele inculpaților din alte motive, inclusiv din oficiu, casată sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre, prin care a fost încetat procesul penal în privința lui Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal, în baza art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, în legătură cu faptul că există circumstanțe care condiționează excluderea urmăririi penale și tragerea lor la răspundere penală.

4.1. În motivarea soluției date instanța de apel a indicat că, la 20.05.2009, a fost pornită urmărirea penală pe art.309¹ alin.(3) lit.c) Cod penal, reieșind din relatările lui A.Mătăsaru despre reținerea sa de către inculpați la 08.04.2009 și maltratarea lui în CGP mun.Chișinău, inculpații fiind recunoscuți în calitate de bănuți, iar ulterior, la 23.11.2009, a fost pornită prezenta cauză penală, de acuzare a acestora în comiterea excesului de putere la reținerea lui A.Mătăsaru în ziua de 08.04.2009, care de fapt constituie o dublă urmărire penală a inculpaților pentru aceeași faptă, căci deja există cauza penală pornită la

20.05.2009, fapt ce contravine art.7 și 22 Cod de procedură penală, art.21 din Constituție și constituie temei de încetare a procesului penal.

De asemenea, instanța a indicat că prin decizia instanței de apel din 22.06.2011, pentru ultragiurea și opunerea de rezistență a colaboratorilor de poliție în timpul reținerii, A.Mătășaru a fost recunoscut vinovat de comiterea contravențiilor prevăzute la art.353 alin.(1) și (2) Cod contravențional, acțiunile fiind calificate ca ultragiurea și opunerea de rezistență colaboratorilor afacerilor interne aflați în exercițiul funcțiunii, unde Gh.Floreac și V.Chirtoacă au fost recunoscuți ca părți vătămate, iar A.Mocanu audiat ca martor. Astfel, pe aceeași faptă nu poate exista o cauză penală de acuzare a acestora din urmă de acțiuni ilegale la reținerea lui A.Mătășaru, prin urmare există circumstanțe ce impun încetarea procesului penal.

5. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare procurorul și partea vătămată, solicitând:

- procurorul care, invocând temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, pe motiv că decizia instanței de apel nu cuprinde temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției respective; libertatea decizională a organului de urmărire penală privind necesitatea conexării sau disjungării materialelor cauzei penale, nu poate servi ca motiv pentru încetarea procesului penal.

- partea vătămată care, invocând temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpații să fie trași la răspundere penală conform legislației în vigoare, deoarece aceștia nu au avut dreptul să comită abuzuri față de el și să încalce legea.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 18 decembrie 2012, au fost admise recursurile procurorului și al părții vătămate, casată total decizia instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, pe motiv că instanța de apel, încălcând prevederile art.414 Cod de procedură penală:

- nu a supus verificării probele prezentate în sprijinul învinuirii, nu a analizat și apreciat fiecare probă în parte în raport cu motivele procurorului expuse în apel, și rejudecând cauza potrivit regulilor generale, nu a soluționat fondul ei și a apelurilor în condițiile legii, pronunțând o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția;

- nu a indicat toate faptele imputate inculpaților prin rechizitoriu și constatate de prima instanță, specificând în partea descriptivă a deciziei doar o parte din faptele respective, acestea fiind redactate incomplet și denaturat în raport cu actul de învinuire și sentința;

- nu a analizat și apreciat circumstanțele cauzei în raport cu toate capetele de învinuire incriminate inculpaților;

- eronat a concluzionat că decizia instanței de apel din 22.06.2011 servește temei de încetare integrală a procesului penal de pe rol, deoarece constatările din această hotărâre se referă doar la episodul privind reținerea lui A.Mătășaru, dar nu conțin nici o referire la acțiunile concrete imputate inculpaților prin rechizitoriu;

- neîntemeiat a constatat existența unei duble urmăriri penale a inculpaților pentru aceeași faptă, deoarece prin ordonanța din 20.05.2009 a fost dispusă pornirea urmăririi penale în baza art.309¹ alin.(3) lit.c) Cod penal împotriva colaboratorilor neidentificați ai MAI, care în perioada 08-11.04.2009, l-au supus actelor de tortură pe A.Mătășaru în timp ce se afla deținut în stare de arest în IDP CGP mun.Chișinău, iar prin ordonanța din 23.11.2009, a fost dispusă pornirea urmăririi penale în baza art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal împotriva lui Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu, pe faptul că ei au comis exces de putere și depășirea atribuțiilor de serviciu la 08.04.2009, când l-au

maltratat fizic pe A.Mătășaru în cadrul escortării acestuia la CGP mun.Chișinău. Astfel, urmărirea penală a fost pornită în privința persoanelor și pe fapte absolut diferite ca subiect, timp, loc și acțiuni infracționale;

- instanța nu a fost în drept să invoce din oficiu nulitatea acestor acte procedurale, de vreme ce partea apărării nu le-a atacat în termenul prevăzut de lege, astfel prezumându-se că au acceptat modul în care s-a desfășurat respectivul proces penal;

- a adoptat soluții nemotivate, neclare, divergente și ilegale or, în partea descriptivă a deciziei a indicat că apelul procurorului nu-i întemeiat, iar conform părții dispozitive a deciziei acesta a fost admis.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 aprilie 2013, a fost respins apelul procurorului ca nefondat și, admis, din alte motive, apelul avocatului M.Conțescu în numele inculpaților, casată sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Floreac Ghenadie, Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru au fost recunoscuți vinovați și condamnați în baza art.328 alin.(1) Cod penal la amendă în mărime de 400 unități convenționale cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în organele MAI pe un termen de 2 ani, fiecare.

Instanța de apel și-a motivat soluția prin faptul că probele cercetate de prima instanță, cu respectarea prevederilor art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării reciproce, și anume declarațiile părții vătămate A.Mătășaru, a martorilor V.Caitaz, J.Savițchi, I.Paiu, R.Saachian, T.Mînăscuță și A.Gramățchi, cât și pe actele cauzei - procesele-verbale de confruntare între bănuții Gh.Floreac, V.Chirtoacă, A.Mocanu și partea vătămată A.Mătășaru, procesele-verbale de recunoaștere a bănuțiilor de către partea vătămată; rapoartele de expertiză medico-legală, conform cărora părții vătămate i-au fost provocate vătămări corporale ușoare cu dereglarea sănătății de scurtă durată, confirmă vinovăția inculpaților în comiterea infracțiunii imputate și acțiunile lor au fost corect încadrate la timpul judecării cauzei, în baza art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal.

Instanța a conchis că sînt neîntemeiate argumentele avocatului privind achitarea inculpaților sau încetarea procesului penal în privința acestora, deoarece nerecunoașterea vinovăției și susținerile apelantului, precum că inculpații nu au săvîrșit infracțiunea imputată, nu echivalează cu achitarea acestora, de vreme ce probele prezentate în sprijinul învinuirii, administrate și apreciate de prima instanță - relevante în cuprinsul sentinței, verificate în ședința instanței de apel, dovedesc cu certitudine săvîrșirea excesului de putere, cu aplicarea violenței și vinovăția inculpaților în săvîrșirea acestei infracțiuni.

De asemenea, instanța a concluzionat că susținerile avocatului, precum că inculpații au acționat în limitele legii, conform atribuțiilor de serviciu, fiind în exercițiul funcției exercitate, nu se confirmă, de vreme ce cu certitudine s-a constatat că aceștia, fiind persoane cu funcție de răspundere, au încălcat grav legislația în vigoare și obligațiunile funcționale, și intenționat au comis excesul de putere, provocîndu-i lui A.Mătășaru vătămări corporale ușoare cu dereglarea sănătății de scurtă durată.

La fel, instanța a considerat nefondate și argumentele procurorului ce vizează pedeapsa aplicată inculpaților, sub aspectul blîndeții acesteia privind excluderea dispozițiilor referitoare la aplicarea prevederilor art.90 Cod penal, indicînd că cererea privind mărirea termenului închisorii aplicate inculpaților nu este argumentată din punct de vedere juridic, respectiv, nu se ia în considerație efectul retroactiv al legii penale, fiind nefondate cerințele privind aplicarea unei pedepse mai aspre în baza art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal, de vreme ce, potrivit modificărilor efectuate în Codul penal prin Legea nr.252 din 08.11.2012, în vigoare din 21.12.2012, literale a) și c) din alin.(2) art.328, au fost abrogate, iar sancțiunea art.166¹ Cod penal, în care se regăsesc aceste indice calificative,

prevede o pedeapsă mai aspră decît cea prevăzută în norma penală de care inculpații au fost învinuiți.

Astfel, instanța de apel a conchis că fapta săvîrșită de inculpați urmează a fi calificată în baza art.328 alin.(1) Cod penal, conform indicilor calificativi – exesul de putere, adică săvîrșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanei fizice.

La stabilirea pedepsei inculpaților instanța de apel a indicat că ține seama de gravitatea infracțiunii săvîrșite, de persoana inculpaților, care se caracterizează pozitiv la locul de trai și de muncă, că nu au antecedente penale, considerînd irațională aplicarea în privința acestora a pedepsei cu închisoarea, deoarece în cauză sînt întrunite condițiile prevăzute de lege, care justifică aplicarea pedepsei cu amendă, și a pedepsei complementare.

8. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare procurorul V.Bolduratu, partea vătămată A.Mătășaru, avocatul V.Panțîru în numele părții vătămate și avocatul M.Conțescu în numele inculpaților, solicitînd:

- procurorul care, invocînd temeiurile prevăzute la art.427 alin.(1) pct.6), 10), 12), 15) Cod de procedură penală, casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, pe motiv că decizia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată, deoarece indicele calificativ a excesului de putere, și anume lit.a) din alin.(2) al art.328 Cod penal (red.veche) se regăsește în art.166¹ alin.(2) lit.e) Cod penal (red.nouă), mai mult că norma dată stabilește o pedeapsă alternativă mai ușoară decît închisoarea prevăzută în norma veche; instanța de apel recalificînd acțiunile inculpaților în baza art.328 alin.(1) Cod penal, nu a constatat fapta, nu s-a pronunțat asupra temeiului invocat în apelul procurorului cu privire la pedeapsa în cauzele analogice și neîntemeiat a majorat inculpaților pedeapsa complementară de la 1 an la 2 ani, astfel încălcînd prevederile art.410 Cod de procedură penală și creînd o situație mai gravă pentru persoana care a declarat apel;

- avocatul V.Panțîru în numele părții vătămate care, invocînd temeiurile prevăzute la art.427 alin.(1) pct.6), 10) Cod de procedură penală, casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care inculpaților să le fie stabilită pedeapsa închisorii de 2 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de 5 ani, ținînd cont de circumstanțele cauzei și pericolul pe care îl prezintă aceștea în societate; abrogarea lit.a) din alin.(2) al art.328 Cod penal nu are efectul înlăturării caracterului infracțional al faptei și ușurării pedepsei inculpaților, ci dimpotrivă, prevederea anterioară (art.328 alin.(2) lit.a) CP) a fost modificată prin trecerea indicilor calificativi în art.166¹ Cod penal, iar referirea la prevederile art.10 Cod penal, interpretat în favoarea inculpaților, nu poate servi drept temei la micșorarea pedepsei acestora;

- partea vătămată, casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care inculpații să fie trași la răspundere penală conform legii în vigoare la momentul comiterii faptei – art.328 alin.(2) Cod penal, deoarece aceștia nu au avut dreptul să comită abuzuri față de el și să încalce legea; la stabilirea pedepsei instanța a reținut doar circumstanțele atenuante, dar nu le-a luat în considerație pe cele agravante, prin ce a încălcat prevederile art.75 Cod penal;

- avocatul M.Conțescu în numele inculpaților care, invocînd temeiurile prevăzute la art.427 alin.(1) pct.6), 8) Cod de procedură penală, casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, motivînd că decizia instanței de apel nu este motivată; instanța nu a dat o apreciere obiectivă declarațiilor martorilor, rapoartelor de expertiză medico-legală și psihiatrico-psihologică în privința lui A.Mătășaru; inculpații nu sînt

vinoveți în cele imputate, ei au executat doar un ordin obligatoriu de a reține persoanele care au participat activ la proteste și de a le prezenta la organul de urmărire penală, și nu pot fi trași la răspundere penală prin prisma art.40¹ Cod penal, iar acțiunile lor deja au fost verificate sub aspectul legalității într-o altă cauză penală, intentată împotriva lui A.Mătăsaru pe art.349 alin.(1) Cod penal, unde Gh.Floreac și V.Chirtoacă au fost recunoscuți ca părți vătămate, iar A.Mocanu audiat ca martor; învinuirea lui A.Mătăsaru i-a fost adusă la 14.07.2009, adică înainte de pornirea la 23.11.2009 a cauzei penale în privința inculpaților de comiterea pretinsului exces de putere; în învinuirea adusă lui V.Chirtoacă și A.Mocanu nu s-a indicat că aceștia au încălcat procedura de citare a lui A.Mătăsaru, ce ar constitui exces de putere; în acțiunile inculpaților lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii imputate, aceștia acționând în mod legal la reținerea lui A.Mătăsaru, acțiunile lor fiind recunoscute legale prin hotărârea instanței de apel din 22.06.2011, prin care A.Mătăsaru a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art.353 al.(1) și (2) Cod contravențional pentru ultragiurea și opunerea de rezistență colaboratorilor organelor afacerilor interne în exercițiul funcțiunii.

9. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit conchide că recursul declarat de avocatul M.Conțescu în numele inculpaților urmează a fi respins, ca inadmisibil, iar a procurorului V.Bolduratu, a avocatului V.Panțiru în numele părții vătămate A.Mătăsaru și a părții vătămate urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit art.414 alin.(1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță, fiind în drept să dea o nouă apreciere probelor din dosar.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sînt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvîrșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și împrejurările în care s-a comis, dacă probele administrate în cauză corect au fost apreciate prin prisma prevederilor art.101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și dacă hotărârea adoptată conține răspuns la toate motivele invocate.

După cum s-a menționat mai sus, prima instanță, cercetînd și apreciind în ansamblu probele administrate în cauză, a conchis că vinovăția inculpaților Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu este dovedită, încadrînd acțiunile acestora în prevederile art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal – exesul de putere, adică săvîrșirea de către o persoană cu funcție de răspundere a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanei fizice, însoțite de aplicarea violenței.

Instanța de apel, făcînd trimitere la modificările operate în Codul penal prin Legea nr.252 din 08.11.2012, în vigoare din 21.12.2012, a considerat că acțiunile inculpaților urmează a fi reîncadrate în prevederile art.328 alin.(1) Cod penal – exesul de putere, adică săvîrșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanei fizice.

La acest capitol, Colegiul penal menționează că, potrivit modificărilor operate prin Legea nr.252 din 08.11.2012, în vigoare din 21.12.2012, litera a) din alin.(2) al art.328 Cod penal – „aplicarea violenței”, a fost abrogată, fiind totodată modificate și completate un șir de acte legislative, avînd drept scop intensificarea activității și ridicarea eficienței în combaterea torturii. Concomitent, prin aceeași Lege, în Codul penal a fost introdus art.166¹, care prevede răspunderea penală pentru tortură, tratamentul inuman sau degradant.

Totodată, a fost modificat și alin.(2) al art.123 Cod penal potrivit căruia, prin persoană publică se înțelege: funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.

Prin urmare, fapta de „exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu” comisă, în speța dată, de către colaboratori de poliție, după modificările operate în Codul penal prin Legea nr.252 din 08.11.2012, în vigoare din 21.12.2012, nu a fost decriminalizată, faptele prejudiciabile comise de către colaboratorii de poliție fiind în continuare pasibile de pedeapsă penală în baza art.166¹ Cod penal.

Astfel, este întemeiată concluzia instanței de apel, că indicele calificativ a excesului de putere – „acțiuni însoțite de aplicarea violenței” prevăzute la art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal în redacția veche, se regăsește în art.166¹ Cod penal prin formula legislativă – cauzarea intenționată a unei dureri sau a suferinței fizice ori psihice, care reprezintă tratament inuman ori degradant de către o persoană publică, în vigoare la momentul examinării în instanța de apel, însă prevederile acestui articol sînt inaplicabile în speță, deoarece contravin prevederilor art.10 alin.(1) Cod penal.

Totodată, Colegiul penal consideră greșită concluzia instanței precum că acțiunile inculpaților urmează a fi reîncadrate din prevederile art.328 alin.(2) lit.a) în cele ale art.328 alin.(1) Cod penal reieșind următoarele.

Potrivit art.8 Cod penal, caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvîrșirii faptei.

Conform art.10 alin.(1) Cod penal, legea penală, care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvîrșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

Aliniatul (2) al aceluiași articol stipulează că, legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvîrșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.

Prin urmare, reieșind din faptul că Legea nr.252 din 08.11.12, în vigoare din 21.12.2012, nu conține careva prevederi care ar înlătura caracterul infracțional al faptei, ce ar ușura pedeapsa ori în alt mod ar ameliora situația persoanei care a comis infracțiunea, aceasta nu are efect retroactiv în speța dată, și, acțiunile subiecților infracțiunilor care cad sub incidența legii în cauză, urmează a fi calificate, potrivit prevederilor art.8 Cod penal, în baza legii penale în vigoare la data săvîrșirii infracțiunii.

Colegiul penal atestă că, sancțiunea art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal (red.2008) prevede pedeapsa închisorii de la 2 la 6 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani, iar sancțiunea

art.166¹ alin.(1) Cod penal (red.2012), în care ar urma reîncadrarea corectă a faptelor comise de inculpați, prevede pedeapsa închisorii de la 2 la 6 ani sau amendă în mărime de la 800 la 1000 de unități convenționale, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

Prin urmare, pedeapsa prevăzută de art.166¹ alin.(1) Cod penal, în ce privește pedeapsa complementară - privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate este mai gravă comparativ cu cea prevăzută de art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal.

Astfel, aplicînd prevederile art.8, 10 Cod penal, Colegiul penal conchide că, în speță, urmează a fi menținută încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu la momentul săvîrșirii faptei, efectuată de prima instanță, în baza art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal (red.2008), aceasta fiind corectă, fără a agrava situația inculpaților. La baza concluziei date prima instanță întemeiat și argumentat a pus declarațiile părții vătămate A.Mătăsaru, a martorilor V.Caitaz, J.Savitchi, I.Paiu, R.Saachian, T.Mînăscuță și A.Gramățchi, cît și actele cauzei - procesele-verbale de confruntare între bănuții Gh.Floreac, V.Chirtoacă, A.Mocanu și partea vătămată A.Mătăsaru, în cadrul cărora ultimul și-a susținut pe deplin depozițiile sale, referitor la circumstanțele în care a fost reținut și maltratat; procesele-verbale de recunoaștere a bănuților de către partea vătămată A.Mătăsaru; rapoartele de expertiză medico-legală, conform cărora la A.Mătăsaru au fost constatate vătămări corporale ușoare cu dereglarea sănătății de scurtă durată exprimate prin traumatism cranio-cerebral închis, comotie cerebrală, excoriații pe partea piloasă a capului, echimoze cu edem și excoriație pe nas, echimoze pe membrele superioare și inferioare.

Aceste probe sînt pertinente, concludente și veridice, iar în ansamblu coroborează între ele, se completează unele pe altele, nu trezesc nici o îndoială și dovedesc cert că Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu au comis excesul de putere, adică săvîrșirea de către o persoană cu funcție de răspundere a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice, însoțite cu aplicarea violenței asupra părții vătămate A.Mătăsaru.

Astfel, se constată că în cauză s-au stabilit toate elementele componente ale infracțiunii, inclusiv vinovăția inculpaților, după cum rezultă din textul sentinței, care s-a pronunțat asupra circumstanțelor de fapt și și-a motivat concluzia prin cumulul de probe administrate pe parcursul judecării cauzei și ulterior apreciate în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, în mod obiectiv.

Prin urmare, Colegiul penal consideră că sentința primei instanțe în privința lui Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu, prin care aceștia au fost recunoscuți vinovați și condamnați de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(2) lit.a) Cod penal, este legală și întemeiată, iar pedeapsa aplicată acestora fiind în limitele prevăzute de norma penală în baza căreia au fost recunoscuți vinovați.

Temeiurile invocate de partea apărării referitor la blîndețea pedepsei stabilite inculpaților și excluderea dispozițiilor art.90 Cod penal, nu sînt argumentate din punct de vedere juridic.

La acest capitol Colegiul atestă că, conform art.75 Cod penal, persoanei recunoscute vinovate de săvîrșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă, iar la stabilirea categoriei și termenului pedepsei instanța are obligația să țină cont de gravitatea infracțiunii săvîrșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Sancțiunea art.328 alin.(2) Cod penal, în baza căruia inculpații au fost declarați vinovați, prevede pedeapsa închisorii pe un termen de la 2 la 6 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.

Prin sentință lui Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu le-a fost stabilită pedeapsa de 3 ani, și respectiv, de cîte 2 ani închisoare cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în cadrul MAI pe un termen de cîte 1 an, fiecare.

Consultînd textul sentinței, Colegiul reține că instanța a ținut seama de prevederile art.61, 75 Cod penal, de caracterul și gradul de pericol social al faptei comise, de criteriile generale de individualizare a pedepsei, de persoana inculpaților, care anterior nu au fost judecați, se caracterizează pozitiv, au la întreținere copii minori, și, luînd în considerație circumstanțele atenuante prezente în cauză, a conchis că corijarea și reeducarea lor poate avea loc fără izolare de societate, cu suspendarea executării pedepsei pe termen de probă, în temeiul art.90 Cod penal.

Prin urmare, instanța, la stabilirea pedepsei inculpaților a respectat prevederile legii, iar în atare situație, careva interdicții de suspendare condiționată a executării pedepsei de 3, și respectiv, de 2 ani închisoare stabilite acestora legea nu prevede, deoarece suspendarea executării condiționate a pedepsei, conform art.90 alin.(4) Cod penal, poate avea loc și în cazul săvîrșirii unei infracțiuni de categorie gravă.

Astfel, pedeapsa stabilită este în corespundere cu prevederile art.61, 75 Cod penal și aplicarea art.90 Cod penal în privința lui Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu s-a efectuat în limitele prevăzute de lege și, deci, în cauză nu s-a comis eroarea de drept la care face referire partea acuzării.

Temeiurile invocate în recurs de avocatul M.Conțescu în numele inculpaților, precum că în acțiunile acestora lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii imputate, dînșii acționînd în mod legal la reținerea lui A.Mătăsaru, acțiunile lor fiind recunoscute legale prin decizia instanței de apel din 22.06.2011, prin care A.Mătăsaru a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art.353 al.(1) și (2) Cod contravențional pentru ultragiurea și opunerea de rezistență colaboratorilor organelor afacerilor interne în exercițiul funcțiunii, nu pot fi reținute, deoarece în hotărîrea dată s-au constatat doar acțiunile lui A.Mătăsaru la reținerea lui și aceasta nu conține careva constatări referitor la acțiunile concrete imputate lui Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu prin rechizitoriu în prezenta cauză.

Nu pot fi reținute nici argumentele părții apărării, precum că inculpații doar au executat un ordin obligatoriu a superiorilor de a reține persoanele care au participat activ la proteste și de a le prezenta la organul de urmărire penală, astfel nu pot fi trași la răspundere penală prin prisma art.40¹ Cod penal, deoarece, chiar și în cazul în care au primit un astfel de ordin, dînșii urmau să acționeze în conformitate cu prevederile legislației în vigoare – art.199, 235-242 Cod de procedură penală, să întocmească o citație pe numele persoanei respective sau o ordonanță de aducere silită a acesteia, fapt ce nu a fost făcut de inculpați.

Astfel că, concluziile primei instanțe că încălcarea acestor norme legale deja este un exes de putere din partea atît a inculpatului Gh.Floreac, cît și a inculpaților V.Chirtoacă și A.Mocanu, sînt corecte. Mai mult, instanța a constatat că aceștea, acționînd împreună, în timpul reținerii lui A.Mătăsaru, și după reținerea lui, cînd acesta era deja imobilizat, fiind transportat cu automobilul în Comisariatul General de Poliție, i-au aplicat multiple lovituri în cap și diferite părți ale corpului, cauzîndu-i vătămări corporale ușoare cu dereglarea sănătății de scurtă durată, fapt confirmat și prin raportul de expertiză medico-legală nr.2667 din 15.10.2009, prin ce dînșii au depășit în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate lor prin lege.

Prin urmare, trimiterea recurentului că lui V.Chirtoacă și A.Mocanu nu li s-a adus învinuirea de comiterea unei fapte ce ar constitui exesul de putere, este neîntemeiată.

Afirmațiile părții apărării, precum că prin probele cauzei – declarațiile martorilor și înscrisurile din dosar se dovedește nevinovăția inculpaților în săvârșirea infracțiunii imputate, nu pot fi reținute, de vreme ce prima instanță, cercetînd și verificînd toate probele administrate în cauză, apreciindu-le prin prisma art.100-101 Cod de procedură penală, a ajuns la concluzia că acestea dovedesc vinovăția lui Gh.Floreac, V.Chirtoacă și A.Mocanu în săvârșirea exesului de putere. Nerecunoașterea de către aceștea a vinovăției nu echivalează cu achitarea lor, de vreme ce probele prezentate în spriginul învinuirii, administrate și apreciate de prima instanță în mod obiectiv, dovedesc cu certitudine săvârșirea de către ei a infracțiunii imputate.

Astfel, Colegiul penal conchide că prima instanță corect a stabilit starea de fapt și vinovăția inculpaților în săvârșirea acestei infracțiuni, în concordanță deplină cu probele administrate în baza principiului contradictorialității, amplu analizate și just apreciate.

Pentru aceste motive, se impune soluția respingerii recursului avocatului M.Conțescu în numele inculpaților ca inadmisibil, și admitterii recursurilor ordinare declarate de procuror, avocatul V.Panțîru în numele părții vătămate A.Mătăsaru și de partea vătămată, cu menținerea sentinței primei instanțe.

10. În conformitate cu prevederile art.434, 435 alin.(1) pct.(1), pct.2) lit.a) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Respinge recursul ordinar declarat de avocatul Conțescu Mihail în numele inculpaților Floreac Ghenadie, Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru ca inadmisibil.

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Bolduratu Vasile, de avocatul Panțîru Victor în numele părții vătămate Mătăsaru Anatolie și partea vătămată, casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 aprilie 2013, cu menținerea sentinței Judecătoriei Centru, mun.Chișinău din 04 mai 2011, în cauza penală privindu-i pe Floreac Ghenadie, Chirtoacă Viorel și Mocanu Alexandru.

Decizia este irevocabilă, pronunțată în ședință publică la 24 decembrie 2013.

Președinte

Constantin Gurschi

Judecători

Elena Covalenco

Andrei Harghel

Ion Corolevschi

Ion Vîlcov